

НАУЧНА СЕСИЯ ЗА Д-Р НИКОЛА ПИКОЛО

На 23 октомври 1992 г. преподаватели от ВТУ "Св. св. Кирил и Методий" и научни работници от Държавния архив — В. Търново, проведоха юбилейна сесия, посветена на 200-годишнината от рождението на "първия българин, учен в европейски стил и с европейска известност" д-р Никола Пиколо.

Никола Пиколо е роден на 15 ноември 1792 г. в Търново, в семейството на търговец. След като получава първоначални знания по гръцки език в родния си град, завършва букурещкия лицей "Св. Сава" при прочутия педагог енциклопедист К. Вардалахос, а от 1811 г. остава там като учител по френски език. Участва в основаването на литературното дружество към училището и прави първите си преводи на Ж.-Ж. Русо. През различни периоди от живота си е преподавател в семинарията на о. Хиос и в Йонийската академия на о. Корфу, където става доктор на литературата и професор по философия. По-късно следва медицина в Болоня и Пиза, а лекарската професия практикува отначало в Париж, а по-късно в Румъния. През 20-те години на XIX в. взема активно участие в гръцкото освободително движение, а през 30-те — в изграждането на просветната и медицинската мрежа на Румънските княжества. Заедно с това през 1831 г. е една от главните фигури в акцията за създаване на българска автономия в Добруджа. От 1840 г. живее в Париж, отдаден на научни занимания в областта на класическата филология, като допринася за установяване точността и пълнотата на редица антични текстове. В научните среди си спечелва име на "човек с дълбоки познания" и "трайна репутация" на елинист. Неговите бележки върху редица древногръцки текстове и днес се препечатват в коментарите към новите издания и много неясни места се публикуват именно по неговите разчитания. Д-р Никола Пиколо е и талантлив преводач от френски на новогръцки, поет и драматург.

В Париж той се сближава с редица възрожденски дейци, също пребиваващи там, и взема участие в акциите за разрешаване на българския въпрос през 40-те и 50-те години. При сключването на Парижкия мирен договор от 1856 г. той развива активна публицистична дейност в полза на освобождението на родината си от османско иго.

Още приживе Н. Пиколо си спечелва уважението и приятелството на мнозина изявени европейски творци, сред които на Сент-Бьов и Стендал. "Н. Пиколо — казва в надгробната му реч издателят А. Фирмен Дидо — бе от тези хора на елита колкото скромни, толкова и учени, които идват да търсят в нашата страна нова родина. Посредством това славно предпочитание те й правят чест."

Жизненият път на д-р Н. Пиколо, търсенията на неговия дух, криволиците на битието му, съдържаният му небалкански темперамент, както и предаността му към каузата на няколко балкански народа, почитта му към културата на древна Елада и модерна Франция го правят "гражданин на планетата". Чрез универсализма на своите познания и контакти той олицетворява идеалите на древността и бляновете на новото време за превръщането на човека в хармонична личност.

Кръстопътността на времето, в което се ражда и живее, и на полуострова, който му дава своята древна култура и го отблъсква със съвременното си варварство, правят от д-р Н. Пиколо загадка, привличала мислите и на съвременници, и на потомци.

Кой е той? Кое е неговото отечество? На кой народ принадлежат културните и обществените му усилия? Родоотстъпник ли е, или предан на родината си политик? Това са само част от загадките, които животът на д-р Н. Пиколо поставя. Светлина върху някои от тях се опитаха да хвърлят в своите доклади участниците в юбилейната научна сесия. На проблеми, свързани с етническото самолегитимиране на бележития учен и общественик, се спря проф. д-р Г. Данчев в доклада си "Сведения за родното място и за българската народност на Н. Пиколо в някои чужди източници". Тези сведения са привидно противоречиви. В различни периоди от живота си и при различни ситуации д-р Н. Пиколо е намирал за уместно да посочи или да не посочи своята народност и местоположението на родния си град. Неговите първи биографи в Европа обаче показват осведоменост по тези проблеми, безспорно произтичаща от самия Н. Пиколо. В Парижката библиография на Лоренци например за него се казва: "Лекар и писател гръцки ..., роден в Търново, 1792 г., от родители българи..."

Осъдната информация за Пиколовия род, съхранявана в Държавния архив — В. Търново, бе обект на внимание в доклада на Б. Глушкова "Фамилията на Н. Пиколо и обществено-политическият живот във Велико Търново". На връзките на д-р Пиколо с възрожденския подем у нас през 30-те години на XIX в. и на евентуалната му съпричастност към подготовката на Велчовата завера се спря проф. д-р Ив. Радев. Той съпостави редица факти от живота на Н. Пиколо през този период и изказа хипотезата, че дори да не е взел непосредствено участие в организацията му, гражданинът на Търново и личен съветник по това време на управляващия Румънските княжества ген. П. Д. Киселъв е съдействувал за запазването в тайна от руското командване на готвеното въстание. Нов поглед към редица прояви в живота на търновци по време и след Велчовата завера предложи и Йордан Вълчев в своята "Апология на д-р Никола Пиколо". Гл. ас. Ел. Налбантова прочете доклад "Делото на д-р Никола Пиколо в оценките на съвременници и изследвачи". Тези оценки показват едно ранно и трайно признание от страна на европейската научна общественост и едно противоречиво и трудно откриване на д-р Н. Пиколо в българската книжнина.

На качествата на д-р Н. Пиколо като писател и като преводач и строител на новогръцкия език бяха посветени докладът на гл. ас. В. Тодоранова — "Между романтизма и класицизма" — и на гл. ас. Ц. Давидкова и гл. ас. П. Лунгарова — "Неологизми в лириката на д-р Н. Пиколо на гръцки език". Доц к. ф. н. П. Христов разгледа езика и стила на Пиколовото писмовно наследство с оглед на усвояването на френската култура на поведение и общуване.

Особена тържественост на научната среща придаде изпълнението на средновековни песнопения от Камерния ансамбъл за старобългарска и църковнославянска музика "Св. Патриарх Евтимий" с ръководител гл. ас. Кл. Мечкова.

Предстои издаването на сборник с нови преводи на български език на Пиколови произведения и на докладите от юбилейната сесия. Той ще бъде още един принос към усвояване на проблематиката около делото на бележития българин, а наред с това би улеснил вписването на книжовното наследство на д-р Н. Пиколо в рамките на българската възрожденска книжнина.

Елена Налбантова

АМЕРИКАНСКАТА КОЛУМБИАДА (Научна сесия в Севиля)

От трети до седми април 1992 г. в Севиля, Испания, се проведе юбилейната конференция на Европейската асоциация по американски изследвания (ЕААС) в чест на 500-годишнината от откриването на Америка. За първи път конференция на ЕААС се провежда съвместно с Американската асоциация по американски изследвания. Темата на конференцията беше "Американската колумбиада: откриването на Америка и представата за Съединените щати". До този момент това е най-голямото научно събитие в областта на американистиката в световен мащаб. По време на конференцията заседаваха 23 секции, всяка от които включваше по около осем доклада. Българското участие бе представено от Йонка Кръстева от Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий", която изнесе доклад на тема "Значението на затворената граница за структурата на романа на Боби Ан Мейсън "След войната" в секцията "Откриване, среща и завоевание: конфликтующи парадигми и крехки исторически истини", ръководена от известната американска културоложка проф. Анет Колодни.

Почти всички доклади поставиха проблема за необходимостта от преосмисляне на основни понятия, свързани с американската история и култура. Най-бурни бяха дебатите по въпроса дали откриването на Америка трябва да се нарича откриване, а не завоюване на чужд континент.

Пленарните доклади бяха изнесени от световноизвестни писатели и критици, между които бяха Майкъл Дорис, Кристиан Фист, Андрю Делбанко, Малкълм Бредбъри, Анет Колодни, Тереза Макена, Ханц Ихцат и др.

На заседанието на управителния съвет на асоциацията бяха разгледани кандидатурите за членство на Българската асоциация по американски изследвания, на Чехословашката и на Хърватската асоциация. Окончателното решение около тяхното приемане ще бъде взето на следващото заседание на новоизбрания управителен съвет.

Йонка Кръстева